

Vannressursforvaltning i fylkene

Av Jan Habberstad.

Jan Habberstad er vassdragsforvalter hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljøvernavdelingen. Han er formann i Kontaktutvalget for vassdragsforvalterne.

*Innlegg på seminar i Norsk Vannforening
24. januar 1991.*

Innledning

Ett av fagområdene som har brakt miljøvernarbeidet flere skritt framover i fylkene er nettopp vannressursforvaltningen. Når jeg hevder dette ligger flere fakta bak. I Sør-Trøndelag har vi lyktes bra med vannbruksplanlegging, en plattform som er velegnet til å engasjere mange personer om en felles ressurs. Vi har oppnådd positiv fokusering i media og derved satt et forståelig navn på deler av miljøvernproblematikken.

Videre har vi gjennom utstrakt samarbeid med andre etater oppnådd å få til miljøvennlige løsninger på inngrepsaker. Eksempler på dette er at NVE har forbedret sine forbyggingsløsninger vesentlig de senere år.

Årsaken til disse positive erfaringer er at vi har gått inn i tverrfaglige problemstillinger, satset på prosjektarbeid og har innledet samarbeid med etater utenfor den engere miljøvernfamilie.

Oppgaver innen vassdragsforvaltning

Vassdragsforvalterne utgjør en fagseksjon i Miljøvernavdelingene, som igjen er en del av Fylkesmannsembetet. Oppgavene innen vassdragsforvaltning kan i liten grad sies å være resultat av lover og forskrifter, selv om svært mange oppgaver er resultat av OED's

og NVE's faglige virksomhet. I mindre grad er vassdragsforvalternes oppgaver initiert eller dirigert av de to direktoratene DN og SFT. Gjennom Miljøvern-avdelingenes strategiske plan er 5 hovedutfordringer utpekt i hvert fylke. Disse utfordringene kan variere betydelig fra landsdel til landsdel, selv om det er en stor del av like og faste saker og oppgaver.

Vannressursforvaltning drives av flere seksjoner innen Miljøvern-avdelingene, idet både Forurensningsseksjonen og Fiskeforvalteren utfører slike oppgaver. Dersom vi innskrenker begrepet noe og ser på fagområdet vassdragsforvaltning, er det imidlertid Vassdragsforvalteren som i hovedsak utfører det tverrsektorielle arbeidet.

Hvilke oppgaver er det så vassdragsforvalterne utfører? Fra en undersøkelse foretatt i forbindelse med Vassdragsforvalterkonferansen 1990 kan følgende oppstilling gis i tabell 1.1.

Et flertall av vassdragsforvalterne arbeider med Miljøvern-avdelingenes oppgaver innen inngrepssaker, vannkraftproblematikk og vannbruksplanlegging. Videre utfører flere av vassdragsforvalterne oppgaver knyttet til vannforsyning, vannkvalitetsovervåking og bruk av vassdragsregisteret.

Tabell 1.1. *De 10 mest alminnelige oppgaver i 1990 for vassdragsforvalterne i Miljøvernavdelingene.*

1. INNGREP I VASSDRAG
 - Grusuttak
 - Forbygninger
 - Vegbygging
 - Senkning.
2. VANNKRAFTSAKER
 - Konsesjonssøknader
 - Manøvreringsreglement
 - Etterundersøkelser
 - Hjemfall
 - Småkraftverk
3. VANNBRUKSPLANER
4. SAMLET PLAN FOR VASSDRAG
5. VERNEPLAN IV
6. VANNKVALITETS-/FORURENSNINGSOVERVÅKING
7. VANNFORSYNING
 - § § 17 og 18 Vassdragsloven
 - Effektiviseringsprogrammet
 - Klausulering
 - Vannverksregister
8. VASSDRAGSREGISTERET
9. PLANSAKER/PLAN- OG BYGNINGSLOVEN
10. MIK-FORSØKET/MILJØ-PAKKER

Men også tverrfaglige oppgaver innen planbehandling etter Plan- og Bygningsloven, kraftlinjesaker samt olje- og gass-ilandføring må vassdragsforvalterne bistå i. På denne måten ser vi at oppgavene innen vassdragsforvaltning har en fast stamme av oppgaver, mens de forskjellige faglige bakgrunn og fylkenes ulike oppgaver gir rom for et mangeartet spekter av utfordringer.

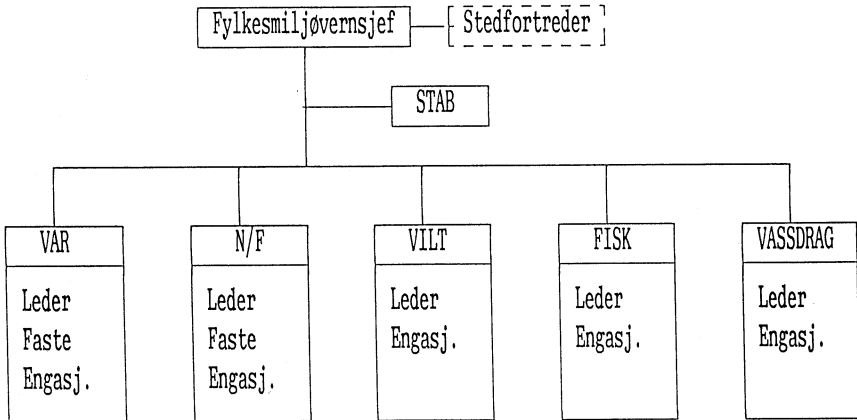
Organisering av vannressursforvaltningen lokalt

Miljøvernavdelingen har idag sitt faste tilholdssted hos Fylkesmannen. Imidlertid er Miljøavdelingen i Akershus fra 1.1.91 overført til Fylkeskommunen som en prøveordning med ett års varighet. For tiden er også Miljøvernavdelingene under omorganisering, etter forslag fra Miljøverndepartementet fra 1.1.92. Figur 1.A viser dagens struktur i Miljøvernavdelingene. Etter forslaget fra MD skal strukturen i Miljøvernavdelingene endres fra en 5-delt flat struktur idag, til en 2-delt hierarkisk modell. Figur 1.B viser MD's forslag til ny struktur.

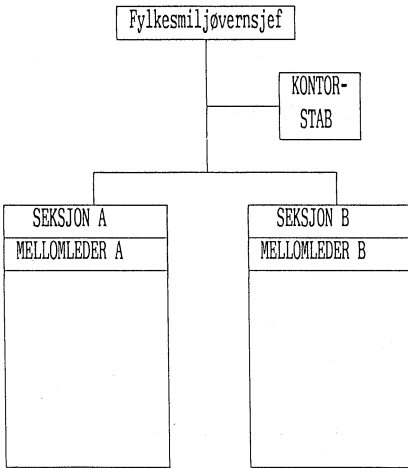
Så kan man spørre seg om dagens eller morgendagens struktur er best egnet for å løse vannressursoppgaver. Det er et faktum at svært meget av miljøvernarbeidet i Norge idag er sentraldirigert, og da særlig gjennom SFT's omfattende satsing. Denne struktur ser ut til å bli forsterket gjennom delegasjon av ansvar og myndighet fra Miljøverndepartementet til direktoratene SFT og DN. Disse direktoratene skal også få utvidet sin instruksjonsmyndighet over miljøvernavdelingene.

Det kan derfor virke som om den lokale miljøpolitikk blir hemmet og pålagt restriksjoner gjennom den nye organisasjonsmodell. Er det dette man mener med «å tenke sentralt og handle lokalt», for å omskrive et kjent begrep?

For vassdragsforvalterne er det et faktum at svært meget avhenger av et nært faglig samarbeid med NVE og OED. Dette faktum synes ikke å være påtrengende ivaretatt gjennom den foreslåtte organisasjonsplan. Imidlertid kan mye forbedres gjennom gode og hensiktsmessige samarbeidsløsninger

Figur 1.A. Nåværende organisasjonsplan i Miljøvernadv.

Figur 1.B. MD's forslag til ny organisering av MVA.

modifisert utgave av sin nye organisasjonsplan for avdelingene, jfr. fig. 1.C. Etter vassdragsforvalternes mening vil denne ordning kunne fungere brukbart dersom den utvides noe i størrelse. En 3-delt Miljøvernavdeling bør altså bli resultatet dersom tverrfaglig vassdragsforvaltning skal kunne utvikles.

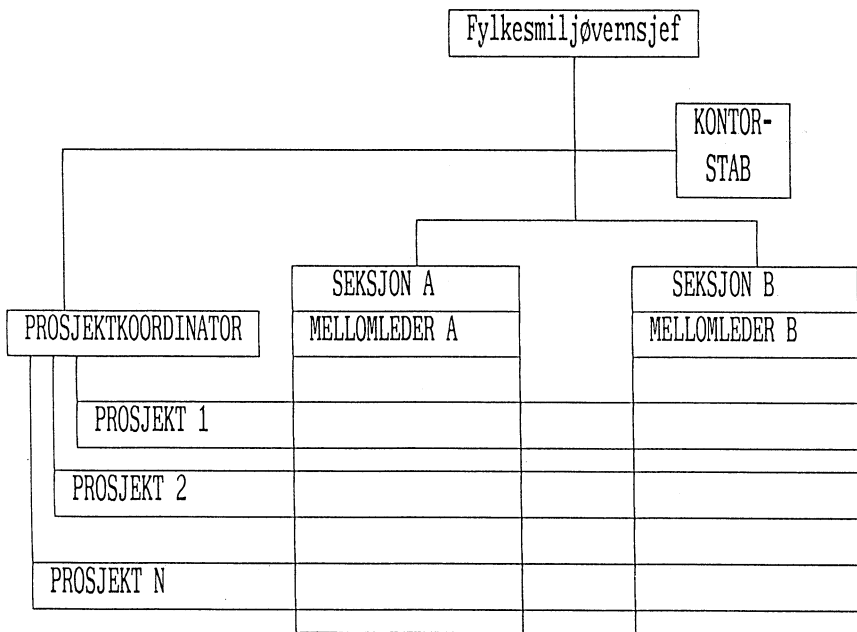
Det er et faktum at flere instanser bedriver vannressursforvaltning på fylkesnivå, se figur 2. I mange fylker er også Fylkeskommunene tungt inne med arbeidsoppgaver innen vannressursforvaltning. Vannforsyning og vannbruksplanarbeid er eksempler på fylkeskommunalt engasjement, iallefall på administrativt nivå. Hvorvidt fylkespolitikerne har oppdaget dette temaet er jeg noe usikker på.

NVE har som kjent også en distriktsmodell i enkelte regioner. Disse omfatter flere fylker. SNT's næringsmiddelkontroller er på sin side eksempler på interkommunale samarbeidsmodeller.

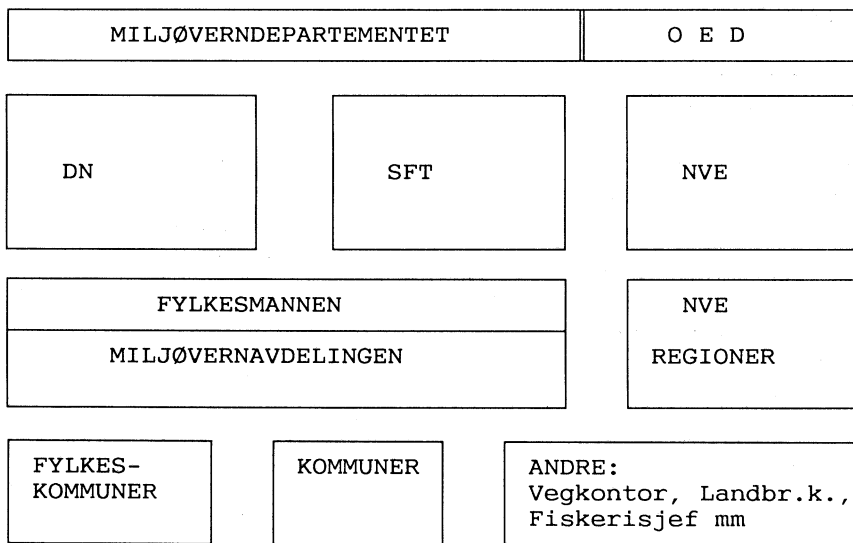
Jeg ser ikke bort fra at man i framtida vil oppleve stadig nye modellforsøk

rektoratene imellom. Dette er foreløpig upløyet mark og man kan bare håpe det alle beste.

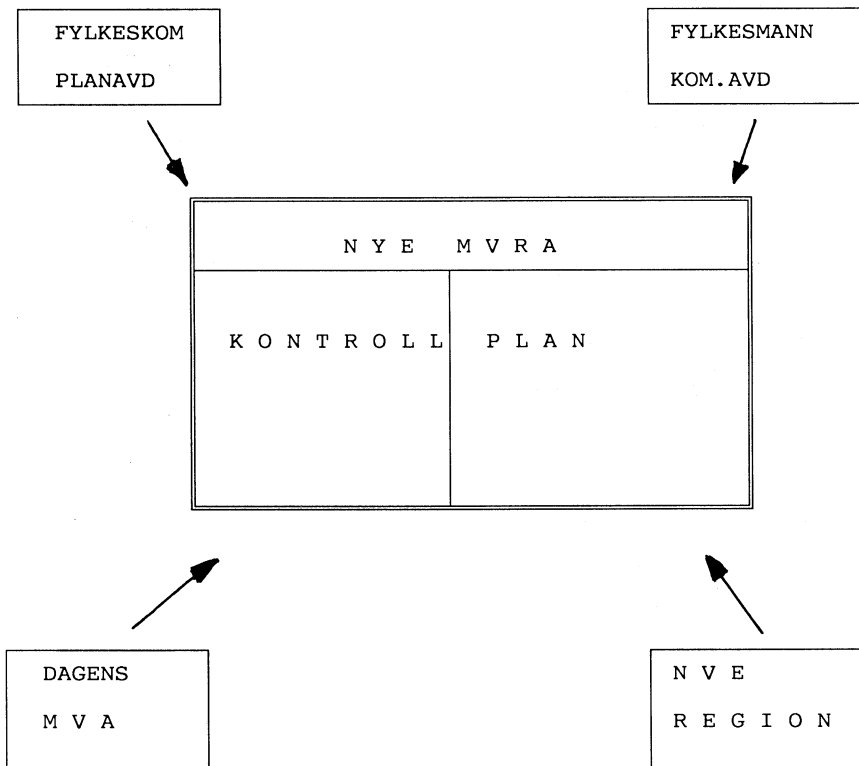
For at tverrfagligheten skal ivaretas i Miljøvernavdelingene og prosjektrettet virksomhet skal kunne fortsette, har Miljøverndepartementet foreslått en

Figur 1.C. Alternativt forslag til organisering av MVD.

Figur 2. Organisasjoner som deltar i vannressursarbeid.

Figur 3. Idéskisse til nytt regionalt natur og ressursorgan.

innen offentlig forvaltning. At fylkesnivået vil forbli som idag, anser jeg lite sannsynlig. Kanskje opplever vi fusjonen mellom Fylkeskommunens Planavdeling, NVE og Fylkesmannens Miljøvernavdeling (evt. også Kommunalavdeling)? Kanskje oppstår «Nye MVRA» som miljøvernmyndighet på fylkesnivå eller regionnivå, og da underlagt det nye «Miljø- og ressursdirektoratet»? En idéskisse foreligger i figur 3.

Konklusjoner

Vannressursforvaltning vil bli en viktig

del av miljøarbeidet i fylkene også i framtida.

Vassdragsforvaltning utgjør en viktig del av Miljøvernavdelingenes arbeid. Vassdragsforvalterne utfører en stor del av dette arbeidet.

Ved omorganisering av Miljøvernavdelingene bør det tas spesielle hensyn for å sikre at god faglig kontakt oppnås med OED og i særlig grad NVE.

Miljøvernavdelingenes organisasjon bør være 3-delt for best å ivareta vassdragsforvalteroppgaver.

Omorganiseringen bør bli fortløpende revurdert også på fylkesnivået.